

Korte toespraak Geert Jan Hamilton, Griffier van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, bij de plechtigheid ter onthulling van het borstbeeld van luitenant-kolonel Lodewijk Thomson op 28 juni 2014.

Voorzitter, Excellencies, Veteranen, Dames en heren,

Namens de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal heet ik u welkom in het gebouw van de Eerste Kamer, in deze galerij die de vleugels van de Tweede Kamer en de Eerste Kamer aan het Binnenhof met elkaar verbindt. It is my great pleasure to particularly welcome His Excellency the Ambassador of Albania, Mr. Gazmend Barbullushi, and Her Excellency the Ambassador of Kosovo, Mrs. Vjosa Dobruna.

Vandaag, op deze Veteranendag, is het precies 100 jaar geleden dat in Sarajevo de schoten klonken die in korte tijd leidden tot een cascade van gevechtshandelingen tussen naties en uitmondde in de grootste oorlog die de mensheid tot dan toe had beleefd. Nederland bleef gevrijwaard van het ongekende geweld waarmee deze gruwelijke oorlog is gevoerd, al kon het, ondanks neutraliteit, de effecten van deze oorlog niet ontgaan.

Wij zijn hier vandaag niet bij elkaar om stil te staan bij het begin van de Eerste Wereldoorlog. Wij zijn hier samengekomen, omdat het op 15 juni honderd jaar geleden was dat geweervuur klonk in Durrës, in Albanië. Daarbij kwam een Nederlandse militair om het leven, luitenant-kolonel Lodewijk Willem Johan Karel Thomson, net 45 jaar oud. Zijn dood trok zowel in Albanië als in Nederland grote aandacht. Koningin Wilhelmina reisde naar Groningen om de manschappen in de Rabenhauptkazerne medeleven te betuigen met het sneuvelen van hun 'wakkere kameraad' en de 'krijgsmakkers' te eren 'die in Albanië een schone taak op zich hadden genomen in dienst van de beschaving'.

Honderd jaar later kunnen wij de dood van Lodewijk Thomson in een historisch perspectief plaatsen. Wij weten en erkennen nu dat Lodewijk Thomson de eerste Nederlandse militair was die sneuvelde tijdens een militaire vredesmissie die onder verantwoordelijkheid van de Nederlandse regering werd uitgevoerd op verzoek van de internationale gemeenschap, in het bijzonder de grote landen uit die tijd die kort daarna in die vreselijke wereldoorlog geraakten.

Thomson werd met 16 mede-officieren, onder commando van de generaal-majoor Willem de Veer, uitgezonden naar Albanië dat net door de grote landen als onafhankelijk land was erkend. Het was hun opdracht mee te werken aan het opbouwen van de rechtsorde door het organiseren van een gendarmerie.

Sinds de missie naar Albanië zijn er 50 vredesoperaties geweest waaraan Nederland op verzoek van de internationale gemeenschap met militaire inzet heeft deelgenomen.

Tijdens die missies zijn vele Nederlandse militairen om het leven gekomen. Thomson was de eerste. Hij was een markante persoonlijkheid, een mannetjesputter, voor de duvel niet bang. Al op 27-jarige leeftijd kreeg hij voor betoonde moed in Nederlands-Indië de Militaire Willemsorde. Thomson was ook een politicus. Hij was lid van de Gemeenteraad van Den Haag, en van 1905 tot 1913 lid van de Tweede Kamer. In het district Leeuwarden won hij in 1905 als lid van de Liberale Unie van de socialist Wibaut en in 1909 van Troelstra. Aan de laatste verloor hij zijn zetel in 1913.

Het voornemen van een aantal veteranen en bewonderaars van Thomson de honderdste sterfdag te gedenken leidde tot een aantal contacten, onder meer tussen de oprichter/voorzitter van de voormalige Thomson Foundation, mevrouw Jolien Berendsen-Prins, en mij. Gelet op de bijzondere verantwoordelijkheid die de volksvertegenwoordiging draagt voor vredesmissies, de sterk toegenomen intensiteit in de contacten tussen veteranen en parlementariërs, het toch wel heel bijzondere fenomeen dat Thomson in zijn loopbaan zowel militair als politicus, en overtuigd democraat was, leek het logisch een korte herdenking in het complex van de Staten-Generaal te beleggen. Wat bleek, is dat er nog een mal beschikbaar was van een borstbeeld van Thomson dat in 1918 in Groningen is geplaatst. Van dit beeld kon, op eenvoudige wijze, door de Museumtechnische Werkplaats in Groningen een bronzen replica gegoten worden. Die replica gaan de Voorzitter van de Eerste Kamer en de voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken van de Tweede Kamer zo dadelijk onthullen. Het beeld is van de hand van de Wageningse beeldhouwer August Falise, evenals Thomson in zijn tijd een nationaal bekend man. Van Falise zijn nog steeds vele beelden in het publieke domein te vinden. Ik noem Jeroen Bosch in Den Bosch en de

Zaaier in Wageningen. Uit bewondering voor Thomson heeft Falise dit beeld destijds zonder honorarium vervaardigd.

Vóór de onthulling gaan we luisteren naar drie korte toespraken. Eerst spreekt Jolien Berendsen-Prins, de vrouw die, zoals de laatste weken in de media is gebleken, als geen ander de herinnering aan Thomson nieuw leven heeft ingeblazen. Dan spreekt de voormalige Inspecteur-Generaal van de Nederlandse Strijdkrachten, luitenant-generaal b.d. Cees de Veer. Hij is een achterneef van de generaal De Veer wiens naam met die van Thomson aan de missie in Albanië verbonden blijft. En ten slotte kunt u luisteren naar de voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken van de Tweede Kamer, mevrouw Angeliën Eijssink.

Daarna zal het borstbeeld worden onthuld.